

**Переговори стосовно Угоди про вільну торгівлю
між Україною та ЄС
Інформаційні замітки для зацікавлених сторін 9**

ДЕРЖАВНІ ЗАКУПІВЛІ

Переговори з питань державних закупівель передбачають забезпечення надання доступу кожній із сторін до укладення державних контрактів, які можуть включати в себе центральні державні органи, регіональні органи влади та підприємства державної форми власності. Разом з тим, обсяг покриття закупівель для кожного конкретного сектору можна визначати шляхом переговорів, так само як і порогові значення, за яких можливо надання національного режиму, а також види контрактів (роботи, постачання та послуги).

Травень 2008 року

Звіт підготували:

Кріс Косгроув
та
Марк Хейлієр
експерти компанії

СТА
ECONOMIC & EXPORT ANALYSTS LTD

505 Pinner Road, Harrow HA2 6EH, United Kingdom

Tel: (+44) 870 199 5835 Fax: (+44) 870 383 5011

office@ctaeconomic.com

www.ctaeconomic.com

ПОТОЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ

Національний рівень

Українське законодавство в сфері державних закупівель розвинулося нещодавно відповідно до вимог Світової організації торгівлі (СОТ). Діюче законодавство передбачає створення єдиної системи державних закупівель, та базується на модельний закон UNCITRAL про державні закупівлі та містить деякі положення Угоди СОТ про державні закупівлі (УДЗ) та директив Європейського союзу.

Іноземна участь дозволяється для більшості тендерів, однак українські учасники отримують 10 відсотків цінової переваги під час процесу оцінки.

Угоди між Україною та ЄС

ЄС не пропонує Україні обов'язкового доступу до будь-яких державних закупівель в державах – членах ЄС, та навпаки. Державні установи з відповідного переліку центральних державних інститутів в ЄС повинні пропонувати конкурентні тендери іншим державам – членам ЄС та членам УДЗ¹ понад встановлені порогові значення, зазначені нижче:

	Роботи	Постачання	Послуги
Центральні органи влади	133 000 Євро	137 000 Євро	5 150 000 Євро

Україна на цей час не підписала УДЗ.

Відповідно до Плану дій Україна - ЄС, Україна зобов'язалася здійснити подальше наближення власного законодавства про державні закупівлі до відповідного законодавства ЄС, особливо по відношенню до обмеженого застосування винятків, поліпшення доступу до незалежної судової перевірки, надання інформації щодо процедур, поширення інформації про тендери та співробітництво з ЄС в сфері застосування електронних тендерних технологій.

Зобов'язання в рамках СОТ

Україна виконала власні обов'язки в рамках СОТ ще до вступу завдяки внесення різноманітних змін до власного законодавства з питань закупівель.

Дохійська Угода міністрів СОТ ініціювала переговори з питань прозорості в сфері державних закупівель. Разом з тим, Генеральна рада СОТ ухвалила наступне Рішення від 1-го серпня 2004 року: "державні закупівлі [...] не складатимуть частину Робочої програми, визначеної в тій Декларації, а тому ніяких зусиль в напрямку проведення переговорів з будь-яких з цих питань в рамках СОТ протягом дохійського раунду докладено не буде".

Інші угоди

Після приєднання до СОТ, Україна погодилася розпочати переговори про приєднання до Угоди про державні закупівлі. У цьому зобов'язанні було зазначено, що Україна має стати спостерігачем УДЗ на час свого вступу до СОТ, та має розпочати переговори щодо УДЗ шляхом прохання надати їй

¹ Канада, Європейські Співтовариства, Гонконг, Китай, Ісландія, Ізраїль, Японія, Корея, Ліхтенштейн, Нідерланди - по відношенню до Аруби, Норвегії, Сінгапуру, Швейцарії та Сполучених Штатів

статус члена та подання пропозицій щодо відповідних відомств один рік поспіль.

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ (ВТРАТИ ТА ЗДОБУТКИ)

Економічним наслідком апроксимації законів в сфері державних закупівель до відповідного законодавства ЄС має стати більша ефективність державних інвестицій в Україні (дешевші, конкурентніші пропозиції), що має призвести до зростання державних інвестицій (через економію на закупівлі). Це має збільшити ВВП. Більш того, добросовісна конкуренція в сфері державних закупівель в Україні призведе до перерозподілу ресурсів в напрямку ефективніших компаній, особливо малих та середніх підприємств, які будуть розвиватися та здійснювати реінвестиції в економіку, та надалі збільшувати ВВП.

Відкриття державних тендерів в Україні учасникам з ЄС також має ще більше зменшити видатки та має потенційно підвищити якість державних робіт, постачань та послуг. Крім того, участь України у закупівельному процесі ЄС може потенційно призвести до зростання обсягу торгівлі товарами та послугами внаслідок отримання українськими підприємствами в країнах ЄС контрактів на державні закупівлі.

Незважаючи на те, що всі нещодавні дослідження потенційних наслідків угоди про вільну торгівлю між Україною та ЄС розглядали питання доступу до державних закупівель, жодне з цих досліджень не спромоглося кількісно визначити загальну вигоду, або вигоди за секторами. Більшість цих досліджень зосереджуються на потенційних перевагах вищої ефективності (завдяки більшій прозорості) та вказують на ключові статистичні показники, які демонструють, що існуюча в Україні система є неефективною та вагомою з економічної точки зору (так що позитивні результати в сфері державних закупівель могли б мати значний вплив на економіку в цілому та на ВВП):

- обсяг державних закупівель оцінюється в межах від 5 та до 20 відсотків² of ВВП;
- існуючий рівень участі у відкритих тендерах на цей час є порівняно низьким. В середньому³, лише 2.6 компанії (2005 р.) подають пропозиції для кожного відкритого тендера в Україні. Кількість пропозицій індивідуальних учасників складає 15.3 відсотки⁴ загальної вартості закупівель.
- 11.4 відсотків⁵ пропозицій за вартістю – це запити на цінові пропозиції
- 99.8 відсотків⁶ усіх контрактів (за вартістю) надані вітчизняним компаніям.

² Дослідження ECORYS (2008 р.) Оцінка впливу на стабільність торгівлі УВТ між ЄС та Україною в рамках посиленої Угоди між Україною та ЄС, та Центру соціальних та економічних досліджень (CASE) (2006 р.) Перспективи економічних відносин між ЄС та Україною дає розрахунок 5% ВВП, однак зазначає, що це занижений розрахунок, оскільки він не враховує багато підприємств державної форми власності; дослідження CEPS, IFW та ICPS (2006 р.) Перспективи поглибленої вільної торгівлі між Європейським союзом та Україною дає розрахунок, за яким сумарні закупівлі, включаючи ці підприємства державної форми власності (особливо в секторі природного газу та енергетики) знаходяться в межах між 10% та 20%

³ Центр соціальних та економічних досліджень (CASE) (2006 р.) - Перспективи економічних відносин між ЄС та Україною

⁴ ECORYS (2008 р.) Оцінка впливу на стабільність торгівлі УВТ між ЄС та Україна в рамках посиленої Угоди між Україною та ЄС

⁵ див. вище.

⁶ див. вище.

- Понад 14 мільйонів доларів США⁷ бюджетних коштів все ще витрачаються без дотримання процедур державних закупівель, незважаючи на вимоги законодавства.

ПІДХОДИ ЄС В РАМКАХ ІНШИХ УГОД

Більшість УВТ ЄС (включаючи угоди з середземноморськими країнами) містять загальні, неконкретні статті, пов'язані з державними закупівлями, які вимагають взаємного відкриття ринків державних закупівель. Разом з тим, угода про асоціацію між ЄС та Чилі містить детальну главу, присвячену державним закупівлям, яка відповідає вимогам УДЗ щодо прозорості, доступу до ринку, надання національного режиму та недопущення дискримінації. Ця глава передбачає відкриття всіх пропозицій понад визначені рівні для центральних, місцевих органів влади та інших суб'єктів (включаючи комунальні підприємства) для контрактів щодо робіт, постачань та надання послуг.

Угоди ЄС про стабілізацію та асоціацію з Хорватією та Албанією передбачали забезпечення повного доступу до державних закупівель на кожному ринку на основі надання національного режиму, яке вступало в дію негайно для компаній Хорватії та Албанії щодо закупівель в ЄС, та протягом 3 та 4 років після набуття угодою чинності, відповідно - для компаній ЄС.

ПИТАННЯ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ ІНТЕРЕС ДЛЯ УКРАЇНИ

Що це означає для зацікавлених сторін та учасників переговорів в Україні:–

Наслідки: Якщо ЄС та Україна погодяться на Хорватсько/Албанський варіант покриття в сфері державних закупівель, необхідно буде вирішити наступні найважливіші питання щодо державних закупівель:

- *Які часові рамки слід надати Україні для відкриття її ринку закупівель учасникам з ЄС на основі надання національного режиму?*
- *Чи мають бути які-небудь сектори виключені? На яких підставах?*
- *Який рівень міжнародних публікацій буде необхідний, якою мовою, тощо?*

Подальші кроки: Зацікавлені сторони повинні будуть встановити позитивний контакт з учасниками переговорів - представниками державних відомств з метою погодження найкращих часових рамок для відкриття ринку закупівель учасникам з ЄС:

- *Представники виробників, які вважають, що відкриття ринку поліпшить конкуренцію на внутрішньому ринку, можуть закликати до негайного відкриття ринку, або навпаки, можуть закликати до надання тривалішого періоду, якщо вони вважають, що компанії з ЄС матимуть більше переваг до поліпшення українського законодавства/процедур;*

⁷ Центр соціальних та економічних досліджень (CASE) (2006 р.) Перспективи економічних відносин між ЄС та Україною

- українських закупівлі відомства повинні визначити, чи слід виключити деякі сектори, та якщо так, то вони повинні надати повне обґрунтування власних пропозицій;
- Представники України на переговорах повинні визначити вартість дотримання будь-яких вимог щодо міжнародної/електронної публікації;
- Зацікавлені сторони після цього можуть сформулювати спільну з урядом позицію щодо часових рамок для відкриття українських ринків державних закупівель для учасників з ЄС.

Наслідки: Наближення до законодавства ЄС було погоджено, однак обсяг та швидкість цього процесу погоджена ще не була:

- Як швидко має Україна ухвалити закони ЄС про державні закупівлі?
- Яку частку законодавства ЄС їй слід ухвалити (всю або частину)?

Подальші кроки: Зацікавлені сторони повинні погодити з учасниками переговорів - представниками державних відомств обсяг та швидкість апроксимації:

- Представники зацікавлених сторін, які вважають, що існуюча система фактично не надає їм доступу до закупівель, можуть закликати до глибокої та швидкої апроксимації;
- українських органи в сфері державних закупівель повинні розглянути вимоги щодо спроможності прийняття законодавства ЄС та обґрунтувати часові рамки та обсяг апроксимації;
- Зацікавлені сторони мають підготувати принциповий документ, в якому слід деталізувати обсяг та часові рамки апроксимації. Учасники переговорів та органи, що діють в сфері державних закупівель, також мають визначити потреби та ресурси, необхідні для реалізації відповідного графіку (для чого слід залучити допомогу від ЄС для прискорення відкриття відповідного ринку).